ekologigruppen ab

Skårby åtgärdsförslag

Ändringshistoria

Datum	Version	Ändrad av	Ändringar
2007-07-03	1		

Förord

Denna rapport har skrivits av Per Collinder på Ekologigruppen. Torbjörn Peterson från Naturhistoriska riksmuseet har varit med och arbetat fram åtgärdsförslagen. Uppdragsansvarig på Vägverket är Martin Larsson.
Som grund för rapporten ligger tidigare uppföljningar av groddjursvandringen vid Skårbydammen åren 2004, 2005, 2006 och 2007.

Per Collinder Ekologigruppen AB 2007-07-04

Inledning

2003 fick Vägverket via tips från allmänheten kännedom om att många vattensalamandrar kördes över på en vägsträckning vid gamla E4 vid Skårbydammen söder om Bornsjön. Under våren 2004 fick Ekologigruppen i uppdrag att undersöka omfattningen av detta och vilka arter som drabbades. Utredningen visade att ca 400 salamandrar blev överkörda under en enda natt under salamandrarnas vårvandring ner till lekvattnet. Ca 100 av salamandrarna var den i EU skyddade större vattensalamander. Skårby dammen hyser troligen Sveriges största population av större vattensalamander och såvitt känt finns ingen annanstans i Sverige där så många salamandrar körs över.
Vägverket beslutade därför att genomföra åtgärder för att underlätta för djuren att ta sig förbi vägen utan att bli överkörda.
Två nya rör trycktes under vägen och ledarmar på båda sidor om vägen sattes upp för att styra salamandrarna till rören. (se bild).

Figur 1. På bilden syns en av de trummor som skjutits in under den befintliga vägen. Längs vägbanan löper ledarmar som hindrar groddjuren att ta sig upp på vägen. Torbjörn Peterson apterar här en fälla för fångst av salamandrar under natten.

Vid uppföljande undersökningar har det visat sig att många salamandrar inte hittat in i rören under vägen utan följt ledarmen till den tagit slut och sedan gått upp på vägen. Undersökningar 2006 tydde på att en mycket stor andel av djuren inte hittade rören. Årets undersökningar visar att 2/3 av större vattensalamandrarna inte hittar rören utan istället körs över på vägbanan där ledarmarna tar slut.

Förslag till åtgärder

Enkla åtgärder

1. Det västra röret ligger på norra sidan inte an mot ledarmen (1 n). Det gör att groddjur som fångas upp av ledarmen öster och väster om rörmynningen leds förbi mynningen och leds istället i värsta fall upp på vägen. Från ledarmen bör man bygga en skiva som sträcker sig fram till rörmynningen. Detta gör att groddjuren tvingas förbi mynningen. Se bild.

Figur 2. Groddjur som kryper längs ledarmen hittar inte rörmynningen. En skiva som sträcker sig mellan ledarm och rörmynning kan styra djuren förbi mynningen.

2. Det västra röret södra tunnelmynning (1s) ligger helt under vatten. Det gör att groddjuren åtminstone på hösten har svårt att hitta passagen. Groddjur som når ledarmen söderifrån riskerar att istället ledas up på vägen. Dammen som röret mynnar i bör grävas upp så att rörmynningen friläggs. Ytterligare en damm finns längre ned mot kärret detta kan vara kvar. (vi har inte mätt hur djupt rörmynningen ligger och har därför inte mått på hur mycket dammen måste sänkas.) Vinkelrätt från ledarmen mot röret bör en skiva sättas upp så att groddjur som nått ledarmen leds förbi rörmynningen.

Figur 3. Röret mynnar i vattensamlingen i bildens förgrund. Här har groddjur på väg från dammen ingen möjlighet att hitta röret

3. För att öka groddjurens möjligheter att hitta in i rören föreslås att mynningarna förses med en T-formad skiva som stoppas in i rören och leder djuren in i öppningen. Se bild. Detta har inte prövats förut och effekten av sådana ”vägvisare” bör utvärderas. Åtgärden är dock tämligen billig och enkel att genomföra

.

Figur 4. En T-formad skiva kan hjälpa groddjuren att hitta in i rören.

4. Järnrören kan vara sämre än betongrör för djuren. Smågrus bör läggas ut i botten på rören för att minska eventuell negativ påverkan av metallrör. Även här bör uppföljning av effekten göras
5. Grävda diken från tunnelmynningarna på sydsidan ned till Skårbydammen skulle underlätta vandringen från amfibierna. Många eftersläntrare kommer i fullt dagsljus och har en lång sträcka torr mark att passera då de blottställer sig för fiender.
6. Flöden i anlagda rör tycks ha stor betydelse för groddjurens utnyttjandegrad. Både för kraftigt eller obefintligt flöde tycks avskräcka groddjur. Rör bör undvika att placeras så att de ligger helt torrlagda under våren.

Mer kostsamma åtgärder

7. Minst tre ytterligare rör under vägen behöver anläggas Mellan rör 1 och 2 är avståndet 120 meter vilket är för mycket. Ett rör bör anläggas i västra kanten av ledarmen. Ett rör bör också anläggas i östra kanten av ledarmen.
8. Ledarmarna bör förlängas. Viktigast är de västra ledarmarna. De bör förlängas ca 100 m.

Förslag till åtgärder för att förbättra groddjurspassager vid Skårbydammen

